

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ & ΤΡΟΦΙΜΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΟΜΕΑ ΑΜΠΕΛΟΥ & ΟΙΝΟΥ

**(Με βάση προτάσεις & συμπεράσματα
Περιφερειακών μελετών νέας ΚΑΠ)**

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ 2007

Εισαγωγή	2
1. Στοιχεία Καλλιέργειας.....	4
2. Στοιχεία παραγωγής και αγοράς	7
2.1. Παγκόσμια παραγωγή σταφυλιού	7
2.1.1. Νωπά σταφύλια προς ανθρώπινη κατανάλωση.....	9
2.1.2. Παραγωγή σταφίδων.....	10
2.1.3. Σταφύλια προς επεξεργασία	11
2.2. Παραγωγή οίνου - χυμού σταφυλής	11
2.2.1. Παραγωγή χυμού σταφυλής.....	11
2.2.2. Παραγωγή οίνου	11
3. Κοινωνική και εθνική πολιτική για το αμπέλι και το κρασί - Κοινή Οργάνωση Αγοράς (Κ.Ο.Α) οπωροκηπευτικών & οίνου	16
3.1. Κ.Ο.Α Οπωροκηπευτικών (σταφίδα και επιτραπέζια σταφύλια)	16
3.2. Κ.Ο.Α. Οίνου	18
4. Προβλήματα - προοπτικές	21
5. Στρατηγική για την ενδυνάμωση του τομέα	23
5.1. Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων - καλλιεργητικές πρακτικές.....	23
5.2. Υποδομές πρωτογενή τομέα	23
5.3. Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας - μεταποίηση - τυποποίηση	24
5.4. Συστήματα διαχείρισης ποιότητας.....	24
5.5. Εμπόριο, προώθηση και προβολή	24
5.6. Ενέργειες κατάρτισης - εκπαίδευσης - ενημέρωσης - συμβουλευτικές υπηρεσίες.....	25
5.7. Συμπράξεις - δικτυώσεις (clusters)	25
5.8. Λοιπές δράσεις	26
5.9. Παρεμβάσεις στο νομικό πλαίσιο του οινικού τομέα	26

Εισαγωγή

Πριν ακόμη τη μεγάλη περίοδο των παγετώνων, όπως μαρτυρούν ευρήματα, υπήρχαν αμπέλια ακόμη και στις πολικές περιοχές γεγονός που καταμαρτυρεί ότι το αμπέλι προϋπάρχει του ανθρώπινου είδους. Κατά την περίοδο των παγετώνων το αμπέλι άρχισε να εκτοπίζεται από τις βόρειες, με ψυχρό κλίμα περιοχές και η ανάπτυξή του περιορίστηκε σε αυτές με εύκρατο κλίμα, κυρίως στην περιοχή του Καυκάσου, που θεωρείται και η πατρίδα του, αλλά επίσης και στη Μεσοποταμία.

Στην περιοχή Ευξείνου Πόντου, Κασπίας θάλασσας και Μεσοποταμίας, γεννήθηκε το είδος Άμπελος η οиноφόρος (*Vitis vinifera*), που καλλιεργείται σήμερα. Η τέχνη της αμπελουργίας θεωρείται ότι ξεκίνησε με την αγροτική επανάσταση το 5.000 π.Χ.. Οι πρώτοι αμπελοκαλλιεργητές θεωρείται ότι ήταν οι Άριοι, οι αρχαίοι Πέρσες, οι Σημιτικοί λαοί και οι Ασσύριοι. Αργότερα η τέχνη της αμπελουργίας πέρασε στους Αιγυπτίους, στους λαούς της Παλαιστίνης-Φοινίκης και στους κατοίκους της Μ. Ασίας και του ελλαδικού χώρου. Την ίδια εποχή το κρασί αναφέρεται και στην Αρχαία Κίνα.

Οι Έλληνες, οι οποίοι διέπρεψαν στην οινοποιία, μονοπωλώντας σχεδόν την αγορά για αιώνες, γνώρισαν το κρασί πιθανότατα από την αρχή της εγκατάστασής τους, στο σημερινό τους τόπο, δηλαδή τουλάχιστον πριν το 1.700 π.Χ.

Σύμφωνα με μια θεωρία, έμαθαν το κρασί από τους ανατολικούς λαούς (Φοίνικες, Αιγυπτίους), με τους οποίους τόσο οι Μυκηναίοι, οι Κυκλαδίτες και οι Μινωίτες είχαν ανεπτυγμένες εμπορικές σχέσεις.

Η σχετική με το κρασί μυθολογία (διονυσιακοί, ορφικοί κ.α. μύθοι) είναι πλουσιότατη. Στα ομηρικά έπη, οι Θράκες φέρονται ως δεινοί οινοπαραγωγοί. Η αντίσταση στη λατρεία του Διονύσου και οι δυσκολίες που συνάντησε αυτή μέχρι να καθιερωθεί στην Ελλάδα, αποτυπωμένες σε πολλούς μύθους, υποδηλώνουν ίσως μια αρχική καχυποψία απέναντι στο κρασί.

Ο τρόπος παραγωγής του κρασιού στην αρχαιότητα δε διέφερε ουσιαστικά από αυτόν των ημερών μας. Η αμπελουργία είχε φτάσει σε υψηλά επίπεδα τέχνης, κυκλοφορούσαν δε και ειδικά συγγράμματα επί του θέματος.

Οι Έλληνες πραγματοποιούσαν την παλαίωση του κρασιού σε θαμμένα πιθάρια, σφραγισμένα με γύψο και ρετσίνα (πιθανολογείται ότι έτσι, συμπτωματικά, ανακαλύφθηκε και η επίδραση της προσθήκης ρετσίνας). Το κρασί εμφιαλώνονταν, ανάλογα με την ανάγκη συντήρησης του

μέχρι την κατανάλωση, σε ασκούς ή σε σφραγισμένους πήλινους αμφορείς, αλειμμένους με πίσσα (ή ρετσίνι) για τέλεια στεγανοποίηση, στους οποίους συχνά αναγράφονταν, με μπογιά ή με σφραγίδα, τα πλήρη στοιχεία του περιεχομένου οίνου: περιοχή προέλευσης, έτος παραγωγής, οινοποιός και εμφιαλωτής.

Τα κύρια προβλήματα που γνώρισε η καλλιέργεια αμπέλου στη σύγχρονη περίοδο κατά τη προσπάθεια επέκτασης της στη Νότιο Αφρική, στην Αυστραλία και στο Νέο Κόσμο οφείλονται κυρίως σε ένα μικρό και άγνωστο μέχρι τότε έντομο, τη φυλλοξήρα, στον αμερικανικό περονόσπορο καθώς και στον επίσης αμερικανικής προέλευσης μύκητα, ωίδιο. Έτσι η ευρωπαϊκή άμπελος (*Vitis vinifera*) δε μπορούσε να επιβιώσει στη νέα ήπειρο, ιδίως στο βόρειο τμήμα της. Αυτό ανάγκασε τους αποίκους να χρησιμοποιήσουν ενδημικά, ανθεκτικά αμερικανικά είδη συνήθως μετά από υβριδισμό με ευρωπαϊκές ποικιλίες.

Όταν, από το 18ο αιώνα και έπειτα, μεταφέρθηκαν τέτοιες υβριδικές ποικιλίες στην Ευρώπη, το ωίδιο και ο περονόσπορος προκάλεσαν μεγάλες καταστροφές στους Γαλλικούς αμπελώνες (μέσα 19^{ου} αιώνα). Η εισαγωγή καθαρών αμερικανικών ποικιλιών για να αντιμετωπιστούν αυτές οι ασθένειες, συνοδεύτηκε από την εισαγωγή της φυλλοξήρας, που σχεδόν αφάνισε τα γαλλικά αμπέλια στο πρώτο μισό του 20^{ου} αιώνα και έπληξε πολύ σοβαρά τα αμπέλια της Βόρειας Ελλάδας. Τα προβλήματα αυτά λύθηκαν με τη μελέτη και καλλιέργεια "διηπειρωτικών" υβριδίων, ανθεκτικών μεν, αλλά με μορφολογία και καρπό όμοιο με των πατροπαράδοτων ευρωπαϊκών ποικιλιών.

Όσον αφορά στη σύγχρονη Ελληνική οινοποιία, η ουσιαστική ανάπτυξη του εμφιαλωμένου κρασιού στην Ελλάδα τοποθετείται στη δεκαετία του 1960. Από τότε γίνονται οι πρώτες ουσιαστικές επενδύσεις σε εγκαταστάσεις και σε μηχανικό εξοπλισμό με μεγαλύτερη ένταση την τελευταία εικοσαετία, προσπάθειες που επέφεραν θεαματική βελτίωση των εγχώριων εμφιαλωμένων κρασιών. Παράλληλα την περίοδο αυτή θεσμοθετούνται από το Υπ.Α.Α.Τ και οι περιοχές για παραγωγή οίνων ονομασίας προελεύσεως.

1. Στοιχεία Καλλιέργειας

Ύστερα από τη σταθερή ετήσια αύξηση που καταγράφηκε μέχρι το τέλος της δεκαετίας του 1980, η παγκόσμια έκταση αμπελώνων είχε πτωτική πορεία, κάτω από την επίδραση των κινήτρων που δόθηκαν προς εκριζώσεις στην Ε.Ε καθώς και της σημαντικότητας εκρίζωσης που έλαβε χώρα στην πρώην Σοβιετική Ένωση.

ΗΠΕΙΡΟΣ (Χώρα)	1986-90	1991-95	1996-00	2000	2001	2002	2002/ 86-90
ΑΦΡΙΚΗ	3.800	3.440	3.200	3.430	3.470	3.550	-7%
(Ν. Αφρική)	1.000	1.020	1.120	1.240	1.260	1290	29%
ΑΜΕΡΙΚΗ	8.760	8.080	8.690	9.240	9.520	9.500	8%
(ΗΠΑ)	3.290	3.310	3.760	4.120	4.260	4150	26%
(Αργεντινή)	2.590	2.090	2.080	2.010	2.050	2080	-20%
(Χιλή)	1.240	1.240	1.470	1.740	1.810	1840	48%
ΑΣΙΑ	14.220	14.040	14.590	15.430	15.900	16.100	13%
(Τουρκία)	6.360	6.150	5.840	5.750	5640	5750	-10%
(Ιράν)	2.280	2.440	2.740	2.770	2830	2860	25%
(Κίνα)	1.480	1.530	2.180	3.080	3630	3900	164%
ΩΚΕΑΝΙΑ	640	710	1.170	1.540	1.640	1.760	175%
(Αυστραλία)	590	650	1.060	1.400	1.480	1.590	169%
(Ν. Ζηλανδία)	50	60	110	140	150	170	240%
ΕΥΡΩΠΗ	61.100	55.070	49.950	49.110	48.340	47.850	-22%
(Ισπανία)	15.060	12.900	11.840	12.290	12.110	12.020	-20%
(Γαλλία)	9.960	9.400	9.150	9.170	9.140	9.090	-9%
(Ιταλία)	10.630	9.850	9.090	9.080	8.920	8.720	-18%
(Ελλάδα)	1.600	1.380	1.310	1.310	1.270	1.300	-19%
(ΕΕ-15)	41.680	37.860	35.530	35.880	35.470	35.150	-16%
(Βουλγαρία & Ρουμανία)	3.840	3.870	3.660	3.630	3.570	3.510	-9%
(πρώην ΕΣΣΔ)	11.100	9.300	7.050	6.140	5.970	5.850	-47%
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ	88.520	81.340	77.600	78.750	78.870	78.760	-11%

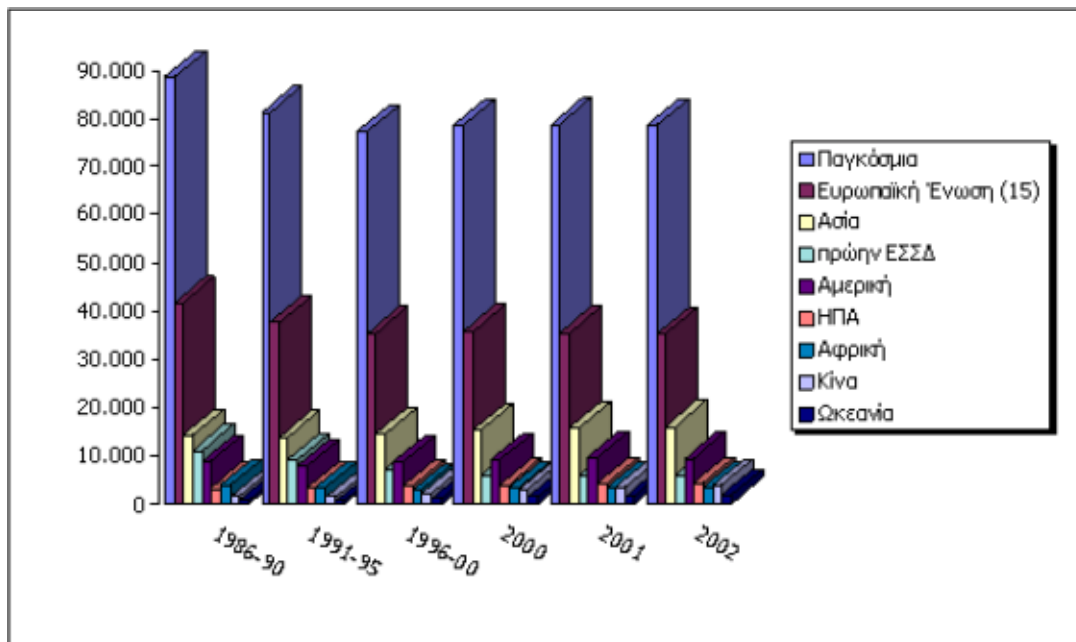
Πίνακας 1: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΛΙΕΡΓΟΥΜΕΝΗ ΕΚΤΑΣΗ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ (*1.000 ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ)

Η μείωση συνεχίστηκε, ωστόσο με μικρότερο ρυθμό, μέχρι το 1998. Ως συνέπεια το 1998, με 77,05 εκατομμύρια στρέμματα, η παγκόσμια έκταση αμπελώνων έφτασε στο χαμηλότερο σημείο από το 1950. Τη σημαντικότερη αυτή μείωση τη διαδέχτηκε μία πολύ έντονη ανάκαμψη μέχρι το 2000, κάτω από την επίδραση των εξής τριών παραγόντων:

- περιορισμός του κοινοτικού νομοθετικού πλαισίου που είχε στόχο τη χρηματοδότηση της οριστικής εγκατάλειψης της αμπελοκαλλιέργειας (1996/97 και μετά)
- πραγματοποίηση νέων φυτεύσεων στις χώρες του νοτίου ημισφαιρίου και ιδιαίτερα στις ΗΠΑ, μεταξύ 1995 και 2000
- συνεχής αύξηση των κινεζικών εκτάσεων αμπελώνων, ιδιαίτερα από το 1998, η οποία συνεχίστηκε σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία, τουλάχιστον έως το 2003.

Εν συνεχεία, η παγκόσμια έκταση αμπελώνων σταθεροποιείται για την τριετία 2000-02 περίπου στα 78,7 εκατομμύρια στρέμματα. Ειδικότερα, σε περίπου μια δεκαετία η έκταση της

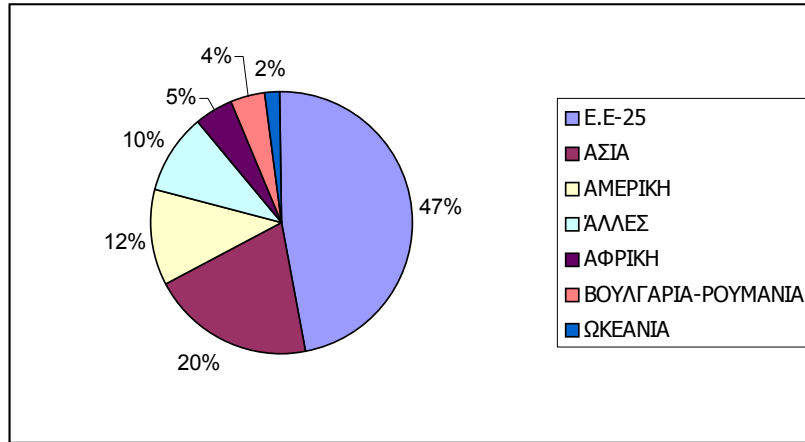
Κίνας αυξήθηκε κατά 38%, της Αυστραλίας κατά 32%, της Χιλής κατά 17% και των ΗΠΑ κατά 10%. Αντίθετα στην Ουγγαρία για την ίδια περίοδο υπήρξε ραγδαία μείωση των καλλιεργούμενων εκτάσεων (-20%).

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 1: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΚΤΑΣΗ ΑΜΠΕΛΩΝΩΝ (*1.000 ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ)

Παρά τη σταδιακή μείωση των εκτάσεων που καλύπτονται με αμπέλια, δεν παρατηρείται ανάλογη μείωση της παραγωγής, κάτι που οφείλεται κυρίως στη βελτίωση των συντελεστών απόδοσης των εκμεταλλεύσεων.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση διατηρεί το προβάδισμα στις εκτάσεις με 47% σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με το Οργανισμό Τροφίμων και Γεωργίας του ΟΗΕ (FAO), κατά τη διάρκεια του 2004 η Ισπανία είχε τη μεγαλύτερη σε έκταση καλλιέργεια αμπελιού (σταφύλια για νωπή κατανάλωση, για κρασί, για σταφίδα και για χυμό). Η Ιταλία, η Κίνα και οι ΗΠΑ ακολουθούν την Ισπανία.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 2: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΑΜΠΕΛΟΥ (2002)

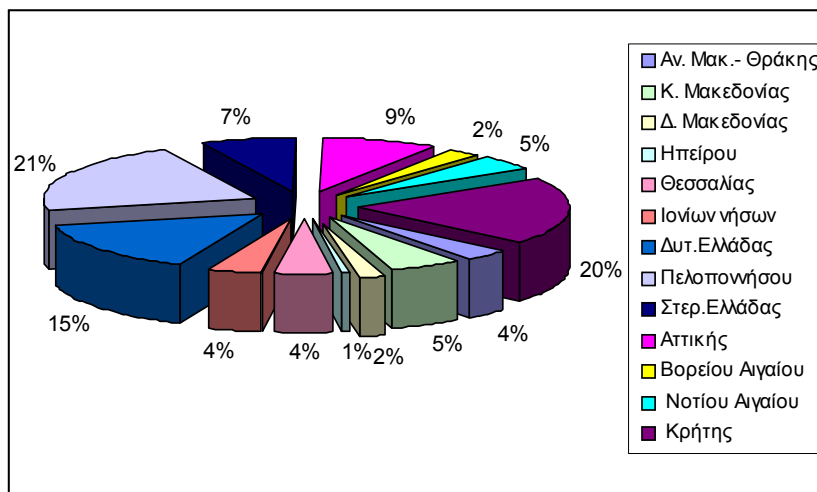
Διαχρονικά οι εκτάσεις των ελληνικών αμπελώνων (κυρίως από το '61 μέχρι το '80) παρουσιάζουν διακυμάνσεις. Από τα διαθέσιμα στοιχεία του Υπ.Α.Α.Τ, το 1988 σε όλη την επικράτεια υπήρχαν περίπου 1,61 εκατομμύρια στρέμματα αμπελώνων, ενώ το 1989 παρουσιάζεται μια οριακή αύξηση. Από το 1990 μέχρι το 2001, η έκταση των αμπελώνων μειώνεται, ενώ σύμφωνα με στοιχεία του 1997 η συνολική έκταση των αμπελώνων ήταν 1,32 εκατομμύρια στρέμματα. Οι προαναφερόμενοι πτωτικοί ρυθμοί της αμπελοκαλλιέργειας είναι της τάξης του 10% την τελευταία πενταετία έως το 1998.

Συγκρίνοντας τα διαθέσιμα στοιχεία για τις εκτάσεις των αμπελώνων της Ελλάδας (περίπου 1,3 εκατομμύρια στρέμματα) με τα αντίστοιχα, κράτη μέλη (Κ-Μ) της Ένωσης, η χώρα μας βρίσκεται στις τελευταίες θέσεις απέχοντας κατά πολύ από τις εκτάσεις χωρών όπως η Ισπανία (περίπου 12 εκατομμύρια στρέμματα) και η Γαλλία (περίπου 9,1 εκατομμύρια στρέμματα).

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	2001	2002	2003	ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ ΤΡΙΕΤΙΑΣ
Οινοποιήσιμα	721.517	728.288	722.971	724.259
Επιτραπέζια	116.787	116.480	104.866	112.711
Σταφίδα Σουλτανίνα	274.208	276.043	239.712	263.321
Σταφίδα Κορινθιακή	184.415	182.143	179.978	182.179
ΣΥΝΟΛΟ	1.296.927	1.302.954	1.247.527	1.282.469

Πίνακας 2: ΑΜΠΕΛΟΥΡΓΙΚΕΣ ΕΚΤΑΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ (ΣΤΡΕΜΜΑΤΑ)

Όσον αφορά στη γεωγραφική κατανομή των ελληνικών εκτάσεων, ο μεγαλύτερος αριθμός αμπελώνων (στοιχεία τριετίας 2001-03) βρίσκεται στην Πελοπόννησο με 273.580 στρέμματα, ενώ ακολουθούν η Κρήτη με 255.836 και η περιφέρεια της Δυτικής Ελλάδας με 196.443.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 3: ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΤΑΣΕΩΝ ΑΜΠΕΛΟΥ ΑΝΑ ΝΟΜΟ (Μ.Ο. 2001-2003)

Όσον αφορά στις εκτάσεις των καλλιεργούμενων ποικιλιών της Ελλάδας, οι οινάμπελοι κατέχουν περίπου το 56% των αμπελώνων, ενώ οι υπόλοιπες εκτάσεις καλλιεργούνται με επιτραπέζιες ποικιλίες και σταφίδα. Η μέση έκταση για την Ελλάδα είναι περίπου 5 στρέμματα για τις ποικιλίες V.Q.P.R.D. ενώ για την Ε.Ε είναι 11-70 στρέμματα και για τις επιτραπέζιες ποικιλίες 4 στρέμματα για την Ελλάδα και 7-35 στρέμματα για την Ε.Ε.

Οι ποικιλίες που προορίζονται για επιτραπέζια κρασιά καταλαμβάνουν το 80% περίπου της συνολικής έκτασης των οινάμπελων, σημειώνοντας σημαντική πτώση από το 1988. Σημαντικό στοιχείο αποτελεί η ενίσχυση του μεριδίου των ποικιλιών για κρασιά ποιότητας.

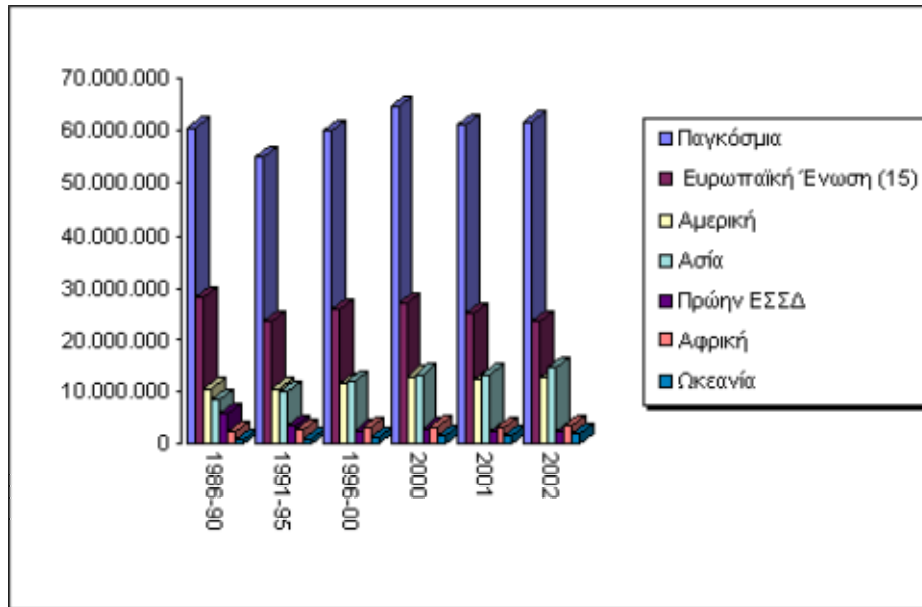
Η πτώση αυτή οφείλεται κυρίως στο μέτρο των επιδοτούμενων εκριζώσεων που εφάρμοσε η Κοινότητα, με σκοπό τον περιορισμό της υψηλής παραγωγής και των συσσωρευμένων αποθεμάτων.

2. Στοιχεία παραγωγής και αγοράς

2.1. Παγκόσμια παραγωγή σταφυλιού

Η παραγωγή σταφυλιού η οποία αυξανόταν με πολύ υψηλό ρυθμό μέχρι την αρχή της δεκαετίας το 1980, εν συνεχεία άρχισε να μειώνεται σταδιακά λόγω της μειούμενης καλλιεργούμενης έκτασης που έλαβε χώρα μέχρι τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Μετά τις αρχές της δεκαετίας του 1990 η παραγωγή σταφυλιού άρχισε και πάλι να αυξάνεται με ήπιους ρυθμούς, παρόλο που συνολικά καλλιεργούμενη έκταση είχε πτωτικές τάσεις.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 4: ΕΞΕΛΙΞΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΣΤΑΦΥΛΙΟΥ ΣΕ ΤΟΝΟΥΣ

Το γεγονός αυτό ερμηνεύεται εν μέρει από την αύξηση των στρεμματικών αποδόσεων, αλλά και από τις ευνοϊκότερες κλιματικές συνθήκες της περιόδου, καθώς και από την ανακατανομή των καλλιεργούμενων εκτάσεων σε περιοχές με σχετικά μεγαλύτερες στρεμματικές αποδόσεις. Έτσι παρά την αρνητική επίδραση του φαινομένου «Ελ Νίνιο» (ιδιαίτερα στην Αργεντινή το 1998), το επίπεδο παραγωγής των αμπελιών κατέγραψε αύξηση νωπού σταφυλιού για τα έτη 1999 και 2000 (60,2 και 60,5 εκατομμύρια τόνους αντίστοιχα). Το 2001 και 2002 παρατηρήθηκε σταθεροποίηση της παραγωγής σε σχετικά υψηλά επίπεδα, περίπου στους 61,6 εκατομμύρια τόνους.

Για τα έτη 1995 έως 2002 η παγκόσμια παραγωγή φαίνεται στον πίνακα 3.

ΗΠΕΙΡΟΣ (Χώρα)	1986-90	1991-95	1996-00	2000	2001	2002
ΑΦΡΙΚΗ	2.419,5	2.618,7	3.059,3	3.208,6	3.041,9	3.296,8
ΑΜΕΡΙΚΗ	10.507,2	10.484,3	11.460,4	12.778,2	12.106,4	12.635,6
(ΗΠΑ)	5.059,9	5.281,6	5.908,4	6.973,8	5.959,6	6.657,7
ΑΣΙΑ	8.411,0	10.085,7	11.949,2	13.154,1	13.152,1	14.367,8
(Κίνα)	807,5	1.476,3	2.452,8	3.281,7	3.679,7	4.479,5
(Τουρκία)	3.316,0	3.550,0	3.600,0	3.600,0	3.250,0	3.500,0
ΩΚΕΑΝΙΑ	891,3	922,1	1.218,4	1.391,5	1.617,0	1.865,8
ΕΥΡΩΠΗ	38.398,9	31.139,3	32.296,1	34.180,0	31.461,7	29.615,9
(ΕΕ-15)	28.315,7	23.646,2	25.868,0	27.099,5	25.188,1	23.829,3
(πρώην ΕΣΣΔ)	5.741,9	3.532,7	2.439,9	2.868,9	2.365,1	2.321,7
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ	60.627,9	55.250,0	59.983,4	64.712,4	61.379,1	61.781,9

Πίνακας 3: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΑΦΥΛΙΩΝ ΕΤΩΝ 1986 - 2002 (*1000 ΤΟΝΟΙ)

Συνολικά η παγκόσμια παραγωγή σταφυλιών παρουσιάζει διακυμάνσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση να διατηρεί την πρωτιά, σε παραγωγή, με ποσοστό 39% για το 2002.

2.1.1. Νωπά σταφύλια προς ανθρώπινη κατανάλωση

Η παραγωγή νωπού σταφυλιού αντιστοιχεί στο μερίδιο συνολικής παραγωγής μη επεξεργασμένου νωπού σταφυλιού που (κατόπιν διορθώσεων που αφορούν το διεθνές εμπόριο) προορίζεται (μη συμπεριλαμβάνοντας κάποιες απώλειες οι οποίες υπολογίζονται δύσκολα) για νωπή κατανάλωση. Η παγκόσμια παραγωγή μαζί με τις εκτιμήσεις απωλειών υπολογίστηκε για το 2002 ότι ανήλθε σε 16,4 εκατομμύρια τόνους (έναντι 15,4 το 2001: +6%). Με 8,7 εκατομμύρια τόνους παραγωγή το 2002, η Ασία ήταν η πρώτη παραγωγός ήπειρος (53% παγκόσμιας παραγωγής), ακολουθούμενη από τις Ευρώπη (20%), Αμερική (15%) και Αφρική (11%). Η σχετική συνολική αύξηση που παρατηρείται το 2002 (+20% σε σχέση με Μέσο Όρο Μ.Ο. 1996-2000) οφείλεται κυρίως στην Κίνα, στη Χιλή, στο Ιράν και στη Νότια Αφρική.

Σύμφωνα με στοιχεία του FAO, το 2004 η Κίνα ήταν η πρώτη σε παραγωγή σταφυλιού νωπής κατανάλωσης. Η Τουρκία ήταν δεύτερη (με το 35% της συνολικής της παραγωγής σταφυλιού να προορίζεται προς νωπή κατανάλωση), με σημαντική διαφορά από την Κίνα, ενώ η Ελλάδα για την ίδια χρονιά ήταν 8^η σε παραγωγή.

ΠΑΡΑΓΩΓΗ ¹	2000	2001	2002	2003	Μ.Ο. 2000-03
ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΣΤΑΦΥΛΙΑ	209.050	205.941	160.957	137.927	178.469

Πίνακας 4: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΩΝ ΣΤΑΦΥΛΙΩΝ ΠΡΟΣ ΝΩΠΗ ΚΑΤΑΝΑΛΩΣΗ ΣΕ ΤΟΝΟΥΣ

Η ελληνική παραγωγή επιτραπέζιων σταφυλιών προς νωπή χρήση, παρουσιάζει σταθερά μειούμενη τάση κατά τη διάρκεια της τελευταίας 25ετίας, ενώ την τελευταία καταγεγραμμένη τετραετία παρουσιάζει Μέσο Ετήσιο Ρυθμό Μείωσης περίπου 0,1%.

Παρόλα αυτά οι εξαγωγές νωπού επιτραπέζιου σταφυλιού παρουσιάζουν ανοδική τάση για την πενταετία 2002-06, από τους 57.000 στους 83.000 τόνους, ενώ το εμπορικό πλεόνασμα για την ίδια περίοδο, έχει Μ.Ο. πενταετίας 86,5 εκατομμύρια € με ανοδικές τάσεις.

¹ Ως παραγωγή υπολογίζεται η νωπή χρήση των επιτραπέζιων σταφυλιών και της σουλτανίνας. Δεν συμπεριλαμβάνονται στην παραγωγή τα σταφύλια άλλων χρήσεων (στοιχεία Υπ.Α.Α.Τ)

2.1.2. Παραγωγή σταφίδων

Αυτή η παραγωγή αντιστοιχεί σε όλα τα νωπά σταφύλια που, ανεξάρτητα από τον αρχικό σκοπό καλλιέργειας του αμπελώνα, αποξηραίνονται προς σταφίδα (άλλες χώρες παράγουν σταφίδες με στόχο τη συγκεκριμένη αγορά σταφίδας, ενώ άλλες παράγουν σταφίδα χρησιμοποιώντας σταφύλια που αρχικά προορίζονταν για νωπή κατανάλωση). Αυτό συχνά έχει ως αποτέλεσμα ο τύπος της παραγωγής (νωπή ή σταφίδα) να εξαρτάται από τις συνθήκες αγοράς (προσφορά-ζήτηση).

Σύμφωνα με το Διεθνή Οργανισμό Αμπέλου & Οίνου (ΟΙV) η παγκόσμια παραγωγή, εκπεφρασμένη σε βάρος σταφίδας, ήταν το 2002 1,2 εκατομμύρια τόνους (+1.2% σε σχέση με το 2001). Αυτό το ύψος της παραγωγής μπορεί να θεωρηθεί ως υψηλό χωρίς να φθάνει το υψηλότερο καταγεγραμμένο του 2000 (1,3 εκατομμύρια). Η Ασία παραμένει για το 2002 η πρώτη σε παραγωγή σταφίδας ήπειρος (590 χιλιάδες τόνους), ακολουθούμενη από τις ΗΠΑ (430 χιλιάδες τόνους) και την Ευρώπη (100 χιλιάδες τόνους). Η πρώτη παραγωγός χώρα από το 2000 μέχρι το 2002 ήταν οι ΗΠΑ (365 χιλιάδες τόνους), ακολουθούσε η Τουρκία (343 χιλιάδες τόνους) και το Ιράν (196 χιλιάδες τόνους) και τέταρτη σε σειρά ήταν η Ελλάδα.

Σε ότι αφορά στην ελληνική παραγωγή σταφίδας (κορινθιακής & σουλτανίνας) αυτή φαίνεται σύμφωνα με στοιχεία του Υπ.Α.Α.Τ στον πίνακα που ακολουθεί:

ΠΑΡΑΓΩΓΗ	2000	2001	2002	2003	Μ.Ο. ΤΕΤΡΑΕΤΙΑΣ
ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗ	40.900	37.400	24.760	36.800	34.965
ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑ	39.000	35.900	11.147	19.600	26.412
ΣΥΝΟΛΟ	79.900	73.300	35.907	56.400	61.377

Πίνακας 5: ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΣΤΑΦΙΔΑΣ (ΚΟΡΙΝΘΙΑΚΗΣ-ΣΟΥΛΤΑΝΙΝΑΣ) ΣΕ ΤΟΝΟΥΣ (Υπ.Α.Α.Τ)

Τόσο η παραγωγή κορινθιακής όσο και αυτή της σουλτανίνας παρουσιάζουν συνολικά πτωτική τάση και ιδιαίτερα το 2002 παρατηρείται ιστορικά η χαμηλότερη καταγεγραμμένη παραγωγή και για τα δύο είδη σταφίδας. Ιδιαίτερα η παραγωγή σουλτανίνας έφτασε σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα, ως αποτέλεσμα ζημιών που σημειώθηκαν κατά την αντίστοιχη καλλιεργητική περίοδο.

Σε ότι αφορά στο εμπόριο, για την Ελλάδα, τα αποξηραμένα σταφύλια (σουλτανίνα, κορινθιακή σταφίδα, κα) αποτελούν καθαρά εξαγωγικό προϊόν. Οι εξαγωγές λαμβάνουν χώρα κυρίως προς τα Κ-Μ της Ε.Ε (κατά 85%), ενώ παρουσιάζουν σταθερά ανοδική πορεία για το διάστημα 2002-2006, με εξαίρεση το 2003 και το 2004, η οποία ενδεχομένως ερμηνεύεται από την ιστορικά χαμηλή παραγωγή σταφίδας που πραγματοποιήθηκε το 2002. Το διάστημα

αυτό οι συνολικές εξαγωγές κυμάνθηκαν από 22.000 έως 35.000 τόνους, ενώ το εμπορικό πλεόνασμα σταφίδας είναι σταθερό περίπου στα 34,5 εκατομμύρια €, με εξαίρεση τη διετία 2003 και 2004, που παρουσιάστηκε μειωμένο πιθανώς λόγω της μικρής παραγωγής του 2002.

2.1.3. Σταφύλια προς επεξεργασία

Η ποσότητα των σταφυλιών προς έκθλιψη μπορεί να εκτιμηθεί, σύμφωνα με το Διεθνή

Οργανισμό Αμπέλου και Οίνου (ΟΙΥ), ως το υπόλοιπο που προκύπτει αν από τη συνολική παραγωγή σταφυλιών αφαιρεθούν αυτά που προορίζονται προς νωπή και ξηρή κατανάλωση². Σύμφωνα με τα δεδομένα παραγωγής προκύπτει ότι το 2002 η συνολική παγκόσμια ποσότητα σταφυλιού προς έκθλιψη ήταν περίπου 40,5 εκατομμύρια τόνους δηλαδή το 65,7% της συνολικής παγκόσμιας παραγωγής σταφυλιού (περίπου ίδιο ποσοστό με το

2001, αλλά σημαντικά μικρότερο σε σχέση με το Μ.Ο. της πενταετίας 1996-2000, που ήταν 69,9%). Το σύνολο σχεδόν αυτής της ποσότητας χρησιμοποιήθηκε για άμεση παραγωγή οίνου και χυμό σταφυλής καθώς και για την παραγωγή ενδιάμεσων³, που δεν έχουν υποστεί ζύμωση, προϊόντων (γλεύκους συμπυκνωμένου και μη, και συμπυκνωμένων χυμών).

2.2. Παραγωγή οίνου - χυμού σταφυλής

2.2.1. Παραγωγή χυμού σταφυλής

Σε πολλές χώρες δεν υπάρχουν διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία για την παραγωγή χυμού σταφυλής και όπου υπάρχουν, παρατηρείται μη σαφής διαχωρισμός μεταξύ της παραγωγής μούστου και του χυμού σταφυλής. Παρόλα αυτά σύμφωνα με εκτιμήσεις βασισμένες στην παγκόσμια κατανάλωση χυμού σταφυλής, υπολογίζεται ότι η παγκόσμια παραγωγή ανέρχεται περίπου σε 1 εκατομμύριο λίτρα.

2.2.2. Παραγωγή οίνου

Κατά την περίοδο 1986-1990, η παγκόσμια παραγωγή αμπελιού είχε ραγδαία πτώση. Ειδικότερα η μέση ετήσια παραγωγή μειώθηκε από 33,4 εκατομμύρια λίτρα στα 30,4 δηλαδή -

² Σύμφωνα με στοιχεία του ΟΙΥ η μετατροπή φρέσκου σταφυλιού σε σταφίδα, πραγματοποιείται αν πολλαπλασιαστεί η ποσότητα του φρέσκου σταφυλιού με το 0,25 (πχ. χρειάζονται 4 κιλά νωπού σταφυλιού για την παραγωγή ενός κιλού σταφίδας)

³ α) Ένα μέρος επαναχρησιμοποιήθηκε για εμπλουτισμό της συγκομιδής, β) ένα μέρος αποθηκεύτηκε για παράδειγμα προς σταθεροποίηση της παραγωγής χυμού σταφυλής ακόμη και του οίνου διαχρονικά, ή για να διατηρηθεί η δυνατότητα εμπλουτισμού μελλοντικής συγκομιδής σταφυλής, γ) ένα τελευταίο μέρος χρησιμοποιήθηκε για βιομηχανικούς λόγους (μαρμελάδα, σπιγγέσια κλπ.). Παρόλα αυτά τα διαθέσιμα στατιστικά στοιχεία παραχθέντων ποσοτήτων ενδιάμεσων προϊόντων καθώς και της παραγωγικής τους κατεύθυνσης δεν επιτρέπουν περαιτέρω ανάλυση δεδομένων και ροών.

9%. Κατά την περίοδο 1991-95 η πτωτική τάση συνεχίστηκε με μεγαλύτερη ένταση (-14%). Από το 1995 μέχρι το 2000 υπήρξε αλλαγή από πτωτική σε ανοδική τάση στην παραγωγή, κυρίως λόγω αύξησης της συνολικά καλλιεργούμενης έκτασης αμπελιού, με εξαίρεση το 1998 λόγω του φαινομένου «Ελ Νίνιο». Το 2002 η παγκόσμια παραγωγή οίνου ήταν 26,1 εκατομμύρια λίτρα (-2%, σε σχέση με το 2001) και μπορεί να χαρακτηριστεί μέτρια έως μικρή σε σχέση με το μέσο όρο παραγωγής 1996-2000 που ήταν 27,3 εκατομμύρια λίτρα. Σύμφωνα με στοιχεία του FAO η παγκόσμια παραγωγή οίνου για την περίοδο 2003/04 ήταν 27,1 εκατομμύρια τόνους.

ΗΠΕΙΡΟΣ (Χώρα)	1991-95	1996-00	2000	2001	2002
ΑΦΡΙΚΗ	9.494	9.091	8.241	7.670	8.575
ΑΜΕΡΙΚΗ	42.776	44.786	46.944	46.641	44.254
(ΗΠΑ)	17.619	20.386	21.500	19.200	20.300
ΑΣΙΑ	6.968	11.764	12.525	12.694	13.093
(Κίνα)	5.140	9.581	10.500	10.800	11.200
(Κύπρος)	619	586	570	503	240
ΩΚΕΑΝΙΑ	5.253	7.948	8.665	10.880	12.379
ΕΥΡΩΠΗ	198.601	198.988	203.602	188.578	182.596
(πρώην ΕΣΣΔ)	12.814	9.141	9.372	8.995	11.104
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ	263.092	272.577	279.978	266.463	260.898

Πίνακας 6: ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΡΑΣΙΟΥ (ΧΙΛΙΑΔΕΣ ΕΚΑΤΟΛΙΤΡΑ)

Η Γαλλία, η Ιταλία και η Ισπανία παράγουν σχεδόν το 50% της παγκόσμιας παραγωγής, οι ΗΠΑ (το 90% παράγεται στην Καλιφόρνια) που συνεχώς αυξάνει την παραγωγή της, είναι στην τέταρτη θέση και ακολουθούν η Αργεντινή, η Κίνα και η Αυστραλία.

Τα Κ-Μ της Ε.Ε, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΟΙV, κυριαρχούν στην παγκόσμια παραγωγή κρασιού. Ειδικότερα, η Ε.Ε παράγει σχεδόν το 60% της παγκόσμιας παραγωγής, με την Ιταλία και τη Γαλλία, να αποτελούν τους σημαντικότερους (σχεδόν 34% της συνολικής), αν και σε πτωτική τάση, παραγωγούς. Η Ισπανία είναι η τρίτη, σε ποσότητα, παραγωγική χώρα με ισχυρά ανοδική τάση της συμμετοχής της στο παγκόσμιο μερίδιο από το 11% το 1996 στο 17% το 2003. Όλα τα υπόλοιπα Κ-Μ της Ε.Ε παράγουν συνολικά λιγότερο από 10% της παγκόσμιας παραγωγής. Σημαντική παραγωγή καταγράφεται στα κράτη της κεντρικής και ανατολικής Ευρώπης, ενώ παράλληλα διακρίνονται στην παγκόσμια αγορά ως σημαντικοί εξαγωγείς.

Συνοψίζοντας η Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε) είναι παγκόσμιος ηγέτης στην αγορά κρασιού και καταλαμβάνει την πρώτη θέση σε όλους τους τομείς. Ειδικότερα:

➤ οι ευρωπαϊκοί αμπελώνες αποτελούν το 45% της παγκόσμιας έκτασης αμπέλων οίνου και κατά μέσο όρο σχεδόν το 60% της παγκόσμιας παραγωγής οίνου (Μ.Ο. περιόδου 2000-04, 17 εκατομμύρια λίτρα). Η κατάσταση αυτή δεν άλλαξε σημαντικά από την ένταξη των νέων Κ-Μ στην Ε.Ε δεδομένου ότι τα τελευταία παράγουν το 5% της συνολικής παραγωγής της Ε.Ε-25 σύμφωνα με στοιχεία του 2004.

➤ Η Ε.Ε αποτελεί το μεγαλύτερο παγκόσμιο εξαγωγέα και εισαγωγέα κρασιού. Την περίοδο 2000/03, οι εξαγωγές κρασιού είχαν κατά μέσο όρο αξία 4,5 δισεκατομμύρια € (1,4 εκατομμύρια λίτρα) και αντιστοιχούσαν στο 34% των συνολικών εξαγωγών ποτών και στο 0,4% των συνολικών εσόδων από εξαγωγές. Για την ίδια

περίοδο οι εισαγωγές ανήλθαν, κατά μέσο όρο, στα 2,5 δισεκατομμύρια € (1,2 εκατομμύρια λίτρα) παράγοντας ετήσιο εμπορικό πλεόνασμα 2 δισεκατομμύρια €.

Αξιοσημείωτος είναι τέλος ο ανταγωνισμός που παρατηρείται μεταξύ των τριών κορυφαίων παραγωγών στον κόσμο (Ιταλία, Γαλλία και Ισπανία) και η συνεχής άνοδος της Αυστραλίας και της Ρωσίας στη λίστα των κορυφαίων παραγωγών καθώς και η πρόσφατη είσοδος της Μολδαβίας και της Ουκρανίας στη λίστα των είκοσι κορυφαίων παραγωγών.

Σύμφωνα με στοιχεία της Ε.Ε, στην Κοινότητα λειτουργούν περισσότερες από 2,4 εκατομμύρια εκμεταλλεύσεις οινοπαραγωγής, που καλύπτουν 3,6 εκατομμύρια εκτάρια ή ποσοστό 2% των γεωργικών εκτάσεων της Ένωσης. Το 2006, η οινοπαραγωγή αντιπροσώπευε ποσοστό 5% της αξίας της γεωργικής παραγωγής της Ε.Ε. Η κατανάλωση οίνου στην Ένωση μειώνεται σταθερά, παρά την αύξηση των πωλήσεων των οίνων ποιότητας. Στο διάστημα της τελευταίας δεκαετίας σημειώθηκε άνοδος των εισαγωγών κατά 10% ετησίως, ενώ οι εξαγωγές αυξάνονται με αργό ρυθμό. Εάν διατηρηθούν οι τρέχουσες τάσεις, το 2010/11 το πλεόνασμα οινοπαραγωγής θα φθάνει το 15% της ετήσιας παραγωγής. Η Ε.Ε δαπανά κάθε χρόνο περίπου μισό δις ευρώ απλώς και μόνο για να απαλλαγεί από τα πλεονάσματα οίνου για τα οποία δεν υπάρχει αγορά να τα απορροφήσει.

ΧΩΡΕΣ	2000	2001	2002	2003	2004	Μ.Ο. ΠΕΝΤΑΕΤΙΑΣ
ΤΣΕΧΙΑ	520	545	495	510	545	523
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	9.950	8.980	9.984	8.289	10.147	9.470
ΕΛΛΑΔΑ	3.558	3.477	3.085	3.815	4.295	3.646
ΙΣΠΑΝΙΑ	45.572	33.937	39.419	47.300	49.926	43.231
ΓΑΛΛΙΑ	59.740	55.339	51.966	47.519	58.845	54.682
ΙΤΑΛΙΑ	54.088	52.293	46.200	46.650	55.000	50.846
ΚΥΠΡΟΣ	570	503	240	400	414	425
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	132	135	154	123	156	140
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	4.329	5.450	3.500	3.900	5.272	4.490
ΜΑΛΤΑ	-	67	62	70	70	67
ΑΥΣΤΡΙΑ	2.337	2.531	2.599	2.556	2.734	2.551
ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ	6.694	7.790	6.651	7.283	7.483	7.180
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	1.097	1.075	900	867	1.031	994
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	427	480	332	540	409	438
ΛΟΙΠΑ Κ-Μ	17	18	18	22	17	18
ΣΥΝΟΛΟ Ε.Ε-25	189.031	172.620	165.599	169.840	196.349	178.688
ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ	2.099	2.260	2.400	2.310	-	2.267
ΡΟΥΜΑΝΙΑ	5.456	5.090	5.461	5.555	-	5.391

Πίνακας 7: ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΚΡΑΣΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ (* 1.000 ΕΚΑΤΟΛΙΤΡΑ)

Για την Ελλάδα όπως και για την Ε.Ε συνολικά, ο τομέας αμπέλι - κρασί είναι εξαιρετικά σημαντικός λόγω του ότι η Ε.Ε είναι ηγετική δύναμη σε παγκόσμιο επίπεδο με το 64,7% των παγκόσμιων εξαγωγών οίνου⁴ να πραγματοποιούνται από χώρες της Ε.Ε. Πρώτη σε συμμετοχή στις παγκόσμιες εξαγωγές, σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΙV, είναι η Ιταλία με 18,8%, ακολουθούν η Ισπανία και η Γαλλία με 17,6% και 17,4% αντίστοιχα, ενώ η Ελλάδα συμμετέχει με μερίδιο 0,2%.

Σύμφωνα με στοιχεία του Υπ.Α.Α.Τ, η εγχώρια παραγωγή οίνου από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 μέχρι και το 2002 ακολουθεί, με μικρές εξαιρέσεις, φθίνουσα πορεία. Συγκεκριμένα από 5.395 χιλιάδες εκατόλιτρα (ΗL) την περίοδο 1980-81 μειώθηκε σε 3.987 χιλιάδες εκατόλιτρα το 1997/98 (μείωση κατά 26,1%). Συμπερασματικά, η εξέλιξη της παραγωγής οίνου στην Ελλάδα από την περίοδο 1980-81, οπότε και έγινε η ένταξη της χώρα μας στην ΕΟΚ, μέχρι και το 2002 ήταν συνολικά πτωτική.

Κατά την περίοδο 1980-1985 (με εξαίρεση το διάστημα 1982/83), η συνολική εγχώρια παραγωγή οίνου υπερκάλυπτε το όριο των 5.000 χιλιάδων εκατόλιτρων, ενώ από την περίοδο 1985-1986 και μετά η συνολική παραγωγή οίνου βρίσκεται σταθερά κάτω από το όριο αυτό. Η μειωμένη παραγωγή της περιόδου 1994/95 (περίπου 3.000 χιλιάδες εκατόλιτρα), ήταν η χαμηλότερη όλων των ετών, από το 1980 και μετά.

⁴ Σύμφωνα με εκτιμήσεις του ΟΙV για το έτος 2005

Αναφορικά με τη γεωγραφική κατανομή της παραγωγής οίνου στη χώρα μας για την οινική περίοδο 2001/02, προκύπτει ότι τις μεγαλύτερες ποσότητες οίνου παρήγαγαν κατά σειρά οι περιφέρειες: Πελοποννήσου και Δυτικής Στερεάς (μερίδιο 41%), Αττικής και Νήσων (μερίδιο 30,5%) και Κρήτης (9,1%).

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΣΥΝΟΛΙΚΟΣ ΟΓΚΟΣ (100ΛΙΤΡΑ)	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΟΙΝΟΙ ΕΡΥΘΡΟΙ & ΕΡΥΘΡΩΠΟΙ	ΕΚ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΟΙΝΟΙ ΛΕΥΚΟΙ
1. ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΟΙ ΟΙΝΟΙ			
α) Χωρίς γεωγραφική ένδειξη	2.796.296	906.052	1.890.244
β) Με γεωγραφική ένδειξη	387.732	169.651	218.081
γ) Ονομασία κατά παράδοση:(γ.1 + γ.2)	347.963	331	347.632
γ.1) Χωρίς γεωγραφική ένδειξη (Ρετσίνα υπόλοιπης χώρας)	327.962	331	327.631
γ.2) Με γεωγραφική ένδειξη (Τοπικοί Οίνοι: Βερντέα Ζακύνθου, Ρετσίνα Αττικής-Βοιωτίας-Εύβοιας)	20.001	0	20.001
2. V.Q.P.R.D. (ΟΠΑΠ-ΟΠΕ)	377.656	162.012	215.644
ΣΥΝΟΛΟ	3.909.647	1.238.046	2.671.601
ΓΛΕΥΚΗ ΣΤΑΦΥΛΗΣ	28.377		28.377
ΣΥΝΟΛΟ	3.938.024	1.238.046	2.699.978

Πίνακας 8 : ΟΙΝΟΠΑΡΑΓΩΓΗ ΠΕΡΙΟΔΟΥ 2006-2007 ΣΕ 100-ΛΙΤΡΑ (Υπ.Α.Α.Τ)

Σύμφωνα με τα στοιχεία του ανωτέρω πίνακα, η ελληνική παραγωγή οίνου περιλαμβάνει κυρίως οίνους λευκούς (68%) και δευτερευόντως οίνους ερυθρούς και ερυθρωπούς (32%) το μερίδιο των οποίων στη συνολική εγχώρια παραγωγή συνεχώς μειώνεται. Όσον αφορά στους τύπους του παραγόμενου οίνου, η συνολική εγχώρια παραγωγή καλύπτεται σε συντριπτικό ποσοστό από επιτραπέζιους οίνους, ενώ μικρό μόνον μέρος της παραγωγής αφορά οίνους V.Q.P.R.D. (περίπου 9,5%) ποσοστό που παραμένει μάλλον σε περιορισμένο επίπεδο.

Οι ελληνικές εξαγωγές οίνου, προς τα Κ-Μ της Ε.Ε, για την πενταετία 2002-06 κυμάνθηκαν από 27 έως 30,5 χιλιάδες τόνους, με εξαίρεση το έτος 2003 όπου παρουσίασαν πολύ σημαντική άνοδο (σχεδόν διπλασιασμός σε σχέση με το 2002, 55.000 τόνους). Συγκριτικά οι εξαγωγές οίνου προς τρίτες χώρες βρίσκονται σε ιδιαίτερα χαμηλά επίπεδα (Μ.Ο. πενταετίας περίπου 4.300 τόνους). Οι εισαγωγές οίνου αποτελούν περίπου το 51% της ποσότητας των εξαγωγών, ενώ το εμπορικό πλεόνασμα οίνου παρουσιάζεται σταθερά θετικό για την πενταετία, με πτωτικές τάσεις από τα 43 (για το 2003) στα 27 εκατομμύρια € (για το 2006). Οι κύριοι εξαγωγικοί προορισμοί του ελληνικού κρασιού αποτελούν η Γερμανία (με σημαντική διαφορά από τις υπόλοιπες), η Γαλλία, οι ΗΠΑ, ο Καναδάς και το Βέλγιο.

3. Κοινοτική και εθνική πολιτική για το αμπέλι και το κρασί - Κοινή Οργάνωση Αγοράς (Κ.Ο.Α) οπωροκηπευτικών & οίνου

3.1. Κ.Ο.Α Οπωροκηπευτικών (σταφίδα και επιτραπέζια σταφύλια)

Ο τομέας των οπωροκηπευτικών (στον οποίο ανήκουν τα επιτραπέζια σταφύλια και οι σταφίδες), χαρακτηρίζεται από ταχείες και αξιοσημείωτες διακυμάνσεις, τόσο στην παραγωγή όσο και στη ζήτηση, ενώ περιλαμβάνει προϊόντα που είναι σχεδόν στο σύνολο τους, ιδιαίτερα ευπαθή. Τα δεδομένα αυτά οδήγησαν αρχικά στην ανάγκη προστασίας του τομέα στην Ε.Ε μέσω ίδρυσης της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς των οπωροκηπευτικών, που είχε στόχο την ουσιαστική διαχείριση της παραγωγής και του εμπορίου των προϊόντων αυτών στην τότε Ευρωπαϊκή Κοινότητα και την επίτευξη των στόχων της Κοινής Γεωργικής Πολιτικής (ΚΓΠ).

Εν συνεχεία η οικονομική εξέλιξη του κλάδου ήταν πολύ σημαντική, αντιπροσωπεύοντας, σύμφωνα με τελευταία στοιχεία, το 3% των καλλιεργούμενων εκτάσεων και το 17% της αξίας της γεωργικής παραγωγής της Ε.Ε-25. Κρίσιμο γεγονός αποτελεί ότι η Ε.Ε εξάγει πολύ λιγότερα νωπά οπωροκηπευτικά προς τρίτες χώρες από όσα εισάγει, και ότι το αντίστοιχο εμπορικό έλλειμμα ανέρχεται περίπου σε περισσότερο από 8 δισεκατομμύρια € για τα φρούτα (συμπεριλαμβανομένων και των τροπικών φρούτων). Τα νέα οικονομικά χαρακτηριστικά του κλάδου εύλογα οδήγησαν στη μεταρρύθμιση της Κ.Ο.Α οπωροκηπευτικών το 1996 (καν. 2200/96 για τα νωπά οπωροκηπευτικά και καν. 2201/96 για τα μεταποιημένα προϊόντα τους), μέσω της οποίας οι Οργανώσεις Παραγωγών (ΟΠ) παραμένουν ο στυλοβάτης των καλλιεργητών του τομέα.

Οι ΟΠ είναι το κεντρικό εργαλείο για την απορρόφηση της προσφοράς ώστε να αντισταθμίζεται η αυξανόμενη συγκέντρωση στην αγορά διανομής και να ενδυναμώνεται η θέση των παραγωγών στην αγορά. Βασικός ρόλος τους είναι η βελτίωση του προσανατολισμού του τομέα ανάλογα με τις ανάγκες της αγοράς, η παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και η διαχείριση του περιβάλλοντος.

Εν συνεχεία, στο Συμβούλιο Υπουργών Γεωργίας & Αλιείας στις 12 Ιουνίου 2007 επιτεύχθηκε πολιτική συμφωνία για τη νέα μεταρρύθμιση του τομέα των οπωροκηπευτικών, με έναρξη ισχύος την 01 Ιανουαρίου 2008.

Τα σημαντικότερα σημεία και οι κυριότερες αλλαγές που επέρχονται με την αναθεώρηση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς Οπωροκηπευτικών, σε σχέση με το ισχύον καθεστώς των καν. (Ε.Ε) 2200/96 και 2201/96 του Συμβουλίου παρουσιάζονται κατωτέρω:

- Κύριο ρόλο εξακολουθούν να παίζουν οι Οργανώσεις Παραγωγών (ΟΠ) με σημαντικό εργαλείο υποβοήθησης εκσυγχρονισμού και προσαρμογής των παραγωγών τους, την υλοποίηση Επιχειρησιακών Προγραμμάτων. Μέσω των επιχειρησιακών προγραμμάτων των ΟΠ μπορεί να χρηματοδοτηθούν συλλογικές δράσεις που αφορούν μηχανολογικό εξοπλισμό, έρευνα και ανάπτυξη, προγράμματα κατάρτισης, επενδύσεις για την βελτίωση της ποιότητας των προϊόντων, επενδύσεις συσκευασίας και αποθήκευσης κλπ.
- Δίνεται ευελιξία στα κράτη μέλη να επιλέξουν τη μορφή της αναγνώρισης των ΟΠ που επιθυμούν (για παράδειγμα αναγνώριση ΟΠ ενός και μόνο προϊόντος)
- Για τα κράτη μέλη, που οι ΟΠ εμπορεύονται λιγότερο από το 20% της παραγωγής, όπως είναι και η περίπτωση της χώρας μας, η κοινοτική χρηματοδότηση στα επιχειρησιακά προγράμματα θα ανέρχεται πλέον σε 60% των δαπανών του επιχειρησιακού προγράμματος για ένα δεδομένο έτος, έναντι του 50% που ίσχυε μέχρι σήμερα
- Σε περιοχές όπου ο βαθμός οργάνωσης των παραγωγών είναι ιδιαίτερα χαμηλός, το κράτος μέλος μπορεί να χορηγήσει από εθνικούς πόρους επιπλέον χρηματοδότηση στα επιχειρησιακά ταμεία ίση με το 80% των εισφορών των μελών, έναντι του 50% που ίσχυε μέχρι σήμερα
- Το καθεστώς της προαναγνώρισης ισχύει πλέον, μόνο στα νέα κράτη μέλη. Στα παλαιά κράτη μέλη θα συνεχίσει να ισχύει αλλά μόνο για τις υπερπόντιες περιοχές της Κοινότητας και τα μικρά νησιά του Αιγαίου
- Προάγονται οι συγχωνεύσεις των ΟΠ, η δημιουργία υπερεθνικών ΟΠ και η ίδρυση Ενώσεων Οργανώσεων Παραγωγών (ΕΟΠ)
- Προσφέρεται επιπλέον στήριξη στην παραγωγή βιολογικών προϊόντων
- Δίνεται ξεχωριστή σημασία στην προστασία του περιβάλλοντος. Οι ΟΠ υποχρεούνται μέσα από τα επιχειρησιακά τους προγράμματα να υλοποιούν δύο ή περισσότερες δράσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος ή να διαθέτουν το 10% τουλάχιστον των πόρων

των προγραμμάτων σε δραστηριότητες και επενδύσεις περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος

- Για την αντιμετώπιση των κρίσεων στην αγορά (υπερπαραγωγή, απότομη πτώση τιμών κλπ) προβλέπονται μια σειρά μέτρων μεταξύ των οποίων είναι και η απόσυρση των προϊόντων. Η απόσυρση καταργείται σαν μέτρο κοινοτικής πρωτοβουλίας και ενεργοποιείται με ευθύνη μόνο των Ο Π.
- Για την μεταποίηση, το σχήμα που αφορά τις ξηρές σταφίδες βασίζεται στην ενίσχυση των παραγωγών ανά εκτάριο παραγωγής, βάσει συνομολογίας συμφωνητικών του παραγωγού ή των ΟΠ και των μεταποιητών. Το νέο σύστημα προβλέπει αποσύνδεση αυτών των ενισχύσεων από την παραγωγή και μετατροπή τους σε στρεμματικές ενισχύσεις υπό μορφή ατομικών δικαιωμάτων πληρωμής.
  - Για τα μεταποιημένα οπωροκηπευτικά (σταφίδα και δενδρώδεις καλλιέργειες) μπορεί να υπάρξει πλήρης αποδέσμευση των ενισχύσεων από την παραγωγή από το 2008 και μετά. Δίνεται όμως η δυνατότητα μεταβατικής περιόδου μερικής δέσμευσης υπό την προϋπόθεση σύναψης συμβολαίων μεταποίησης μέχρι 100% έως την 31/12/2010 και μέχρι 75% από 01/01/2011 έως 31/12/2012. Μετά το πέρας της μεταβατικής περιόδου, υποχρεωτικά θα ισχύσει πλήρης αποδέσμευση της ενίσχυσης.
  - Εφόσον δεν υπάρχουν διαθέσιμα ατομικά στοιχεία για τις καλλιεργούμενες εκτάσεις, τα προϊόντα των οποίων προορίζονται προς μεταποίηση, θα ληφθούν υπόψη τα στοιχεία που θα υποβληθούν από τους παραγωγούς το 2008.

3.2. Κ.Ο.Α. Οίνου

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με δελτίο τύπου της, στις 4 Ιουλίου του 2007, ανακοίνωσε ότι ενέκρινε προτάσεις για ευρεία μεταρρύθμιση της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (ΚΟΑ) του οίνου. Οι προτάσεις αυτές είναι απόρροια διαλόγου με όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, που διήρκησε πάνω από ένα έτος και βασίστηκε στις ιδέες που είχαν διατυπωθεί στη σχετική ανακοίνωση του Ιουνίου 2006. Οι κύριες αναμενόμενες αλλαγές, όπως αναφέρονται, συνοψίζονται στα ακόλουθα:

- **Ενιαία ενίσχυση ανά εκμετάλλευση:** όλοι οι αμπελώνες θα είναι επιλέξιμοι για δικαιώματα ενιαίας ενίσχυσης ανά εκμετάλλευση, ενώ όσοι εκριζωθούν θα πληρούν

αυτομάτως τα κριτήρια ενίσχυσης, ώστε να εξασφαλιστεί η διατήρηση των εκτάσεών τους σε καλή γεωργική και περιβαλλοντική κατάσταση.

- **Τερματισμός των περιορισμών φύτευσης:** το σύστημα των δικαιωμάτων φύτευσης θα παραταθεί μέχρι τη λήξη της μεταβατικής περιόδου, το 2013, και από 1ης Ιανουαρίου 2014 θα καταργηθεί, ώστε να μπορέσουν οι ανταγωνιστικοί οινοπαραγωγοί να επεκτείνουν τη παραγωγή τους. Η απόφαση για την αύξηση της παραγωγής θα εξαρτάται από την ικανότητα των παραγωγών να πωλούν τα προϊόντα τους.
- **Εθνικά κονδύλια:** χάρη σ' αυτά, τα κράτη μέλη θα μπορούν να προσαρμόσουν τα μέτρα στις ιδιαίτερες συνθήκες τους. Ο συνολικός προϋπολογισμός θα κυμανθεί από 634 εκατομμύρια € (το 2009) μέχρι 850 εκατομμύρια € (από το 2015 και μετά). Το διαθέσιμο για κάθε χώρα ποσό θα υπολογίζεται με βάση τις αμπελόφυτες εκτάσεις, την παραγωγή και τις δαπάνες του παρελθόντος. Τα πιθανά μέτρα περιλαμβάνουν την προώθηση στην αγορά τρίτων χωρών, την αναδιάρθρωση/μετατροπή αμπελώνων, τη στήριξη του πρώιμου τρύγου, νέα μέτρα διαχείρισης κρίσεων (δηλ. ασφάλιση κατά των φυσικών καταστροφών) και διοικητικές δαπάνες για τη σύσταση κλαδικού ταμείου αμοιβαίας ασφάλισης.
- **Μέτρα αγροτικής ανάπτυξης:** πολλά από τα μέτρα που προβλέπει ο κανονισμός για την αγροτική ανάπτυξη μπορεί να ενδιαφέρουν τον κλάδο του οίνου (εγκατάσταση νέων γεωργών, καλύτερη προώθηση στην αγορά, στήριξη των ΟΠ, στήριξη για την κάλυψη των πρόσθετων δαπανών και της απώλειας εισοδήματος που συνεπάγεται η διατήρηση τοπιών της πολιτιστικής κληρονομιάς). Για να καταστεί δυνατή η χρήση των μέτρων αυτών, θα μεταφερθούν στον προϋπολογισμό της αγροτικής ανάπτυξης κονδύλια ύψους μεταξύ 100 εκατομμύρια € (το 2009) και 400 εκατομμύρια € (από το 2014 και μετά). Τα ποσά αυτά θα δεσμευθούν για να διατεθούν στις περιοχές οινοπαραγωγής.
- **Οινολογικές πρακτικές:** η αρμοδιότητα για την έγκριση νέων ή την τροποποίηση υφισταμένων οινολογικών πρακτικών θα μεταφερθεί στην Επιτροπή, η οποία θα αξιολογεί τις οινολογικές πρακτικές που αποδέχεται ο ΟΙV και θα τις προσθέτει στον κατάλογο των αποδεκτών πρακτικών της Ε.Ε. Θα επιτρέπεται η χρήση διεθνών πρακτικών οινοποιίας για εξαγωγές προς τους αντίστοιχους προορισμούς και θα

συνεχιστεί η απαγόρευση των εισαγωγών γλεύκους για οινοποίηση και της ανάμιξης οίνων της Ε.Ε, με εισαγόμενους.

- **Βελτίωση των κανόνων επισήμανσης:** Η έννοια των οίνων ποιότητας της Ε.Ε θα βασίζεται στη γεωγραφική προέλευση (οίνος ποιότητας παραγόμενος σε καθορισμένη περιοχή). Οι οίνοι με γεωγραφική ένδειξη θα υποδιαιρούνται σε οίνους Προστατευόμενης Γεωγραφικής Ένδειξης και Προστατευόμενης Ονομασίας Προέλευσης. Οι ετικέτες θα είναι απλούστερες και θα επιτραπεί για πρώτη φορά η αναγραφή της ποικιλίας αμπέλου και του έτους συγκομιδής, προκειμένου για οίνους χωρίς γεωγραφική ένδειξη, ώστε να ικανοποιηθεί η καταναλωτική ζήτηση για μονο-ποικιλιακά κρασιά.
- **Πρώθηση και ενημέρωση:** η Επιτροπή σκοπεύει να υλοποιήσει πολιτική πρόωθησης και ενημέρωσης, η οποία περιλαμβάνει προϋπολογισμό 120 εκατομμύρια € που θα αντληθούν από τα εθνικά κονδύλια, για μέτρα πρόωθησης σε τρίτες χώρες, με συγχρηματοδότηση 50 % από την Ε.Ε. Θα δρομολογηθούν νέες ενημερωτικές εκστρατείες στην Ε.Ε για τους οίνους με γεωγραφική ένδειξη και για την κατανάλωση οίνου με σύνεση/μέτρο (στην περίπτωση αυτή προβλέπεται συγχρηματοδότηση 60%).
- **Προστασία του περιβάλλοντος:** η επιλεξιμότητα όλων των αμπελόφυτων εκτάσεων για το καθεστώς ενιαίας ενίσχυσης θα έχει ως αποτέλεσμα την ευρύτερη εφαρμογή των περιβαλλοντικών προτύπων στο πλαίσιο της πολλαπλής συμμόρφωσης. Η πολλαπλή συμμόρφωση θα ισχύει για όλες τις εκτάσεις υπό καθεστώς εκρίζωσης. Θα προβλέπονται ελάχιστες περιβαλλοντικές απαιτήσεις για την εκρίζωση, την αναδιάρθρωση και τον πρώιμο τρύγο, και αυξημένοι χρηματοδοτικοί πόροι για γεωργο-περιβαλλοντικά μέτρα στα προγράμματα αγροτικής ανάπτυξης.
- **Καθεστώς εκρίζωσης:** Θα χορηγείται πριμοδότηση εκρίζωσης στους παραγωγούς που επιθυμούν να αποσυρθούν από τον κλάδο. Το πρώτο έτος, η πριμοδότηση θα είναι κατά 30% υψηλότερη από τα σημερινά επίπεδα, ενώ θα μειώνεται προοδευτικά κατά τα πέντε έτη ισχύος του καθεστώτος, ώστε να ενθαρρυνθεί η υιοθέτησή του από το πρώτο έτος. Για να αποφευχθούν τα κοινωνικά ή περιβαλλοντικά προβλήματα, θα επιτραπεί στα Κ-Μ να περιορίζουν την εκρίζωση σε αμπελώνες ορεινών περιοχών και όπου η κλίση του εδάφους είναι μεγάλη, καθώς και σε περιβαλλοντικά ευπαθείς περιοχές και να

σταματούν την εκρίζωση όταν η συνολική έκταση φθάνει το 10% της έκτασης των αμπελώνων της χώρας. Συνολικά, πρέπει να εκριζωθούν 2.000.000 στρέμματα. Ο σχετικός προϋπολογισμός θα μειωθεί από 430 εκατομμύρια € το πρώτο έτος σε 59 εκατομμύρια € το πέμπτο και τελευταίο έτος, ενώ η μέση πριμοδότηση θα μειωθεί από 717,4 €/στρέμμα το πρώτο έτος σε 293,8 €/στρέμμα το πέμπτο.

- **Κατάργηση των μέτρων διαχείρισης της αγοράς (από τη πρώτη μέρα ισχύος της μεταρρύθμισης)** όπως: απόσταξη κρίσης, στήριξη για την απόσταξη υποπροϊόντων, απόσταξη εδώδιμης αλκοόλης και σταφυλιών διπλής χρήσης, ενισχύσεις ιδιωτικής αποθεματοποίησης, επιστροφές κατά την εξαγωγή, ενισχύσεις για τα γλεύκη που προορίζονται για εμπλουτισμό του οίνου.
- **Απαγόρευση του εμπλουτισμού με ζάχαρη:** η χρήση ζάχαρης για εμπλουτισμό του οίνου θα απαγορευθεί από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της μεταρρύθμισης. Η διεργασία αυτή δε συνάδει με τους ορισμούς ούτε του ΟΙV ούτε της Ε.Ε. Η κατάργηση της γλύκανσης και των ενισχύσεων για τα γλεύκη θα επιτρέψει τη διατήρηση της ισορροπίας μεταξύ Βορρά και Νότου. Στο εξής, όλοι οι παραγωγοί θα παρασκευάζουν οίνο μόνο από σταφύλια και από μη επιδοτούμενα γλεύκη.

4. Προβλήματα - προοπτικές

Ο τομέας αμπέλου και οίνου δεν αντιμετωπίζει ιδιαίτερα προβλήματα σχετικά με άλλους τομείς, τόσο στην καλλιέργεια όσο και στην εμπορία. Οι εδαφοκλιματικές συνθήκες στη χώρα μας συμβάλουν μέγιστα στην καλλιέργεια και στην παραγωγή ποιοτικών προϊόντων.

Ωστόσο ένα από τα σημαντικότερα προβλήματα που εμφανίζεται τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ε.Ε είναι η σώρευση αποθεμάτων οίνου (ιστορικά ρεκόρ). Επίσης ιδιαίτερη σημασία έχει ότι τα προγράμματα αναδιάρθρωσης της ΚΟΑ αμπελοοινικού τομέα, δε συνέβαλαν στην ουσιαστική μείωση του κόστους παραγωγής, ενώ σε ότι αφορά τα επιτραπέζια σταφύλια παρατηρούνται ιδιαίτερα χαμηλές τιμές πώλησης.

Επισημαίνεται ακόμη ότι βασικό πρόβλημα υφίσταται στην εφαρμογή της Εθνικής και Κοινοτικής νομοθεσίας στα πλαίσια της χρήσης του νέου Αμπελουργικού Μητρώου που παρουσιάζει σπουδαία σφάλματα κυρίως όσον αφορά στην ταυτοποίηση των αγροτεμαχίων.

Εξαιρετικά σημαντικό στοιχείο του τομέα είναι ότι τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα παρατηρείται τάση εγκατάλειψης της καλλιέργειας καθώς και η συνεχόμενη αύξηση των ανταγωνισμού κυρίως από τις τρίτες χώρες. Στα πλαίσια αυτών των ευρύτερων δυσκολιών που απαντούν σε γενικές γραμμές και στην Ε.Ε γίνεται και η αναθεώρηση της ΚΟΑ οίνου.

Στα πλαίσια αναμόρφωσης της Κοινής Οργάνωσης Αγοράς (ΚΟΑ) για τα οπωροκηπευτικά που αφορά μεταξύ άλλων τη σταφίδα και τα επιτραπέζια σταφύλια, η οποία έχει σχεδόν ολοκληρωθεί, κυρίαρχος παράγοντας είναι ότι οι Ομάδες Παραγωγών του Καν. 2200/96 ισχυροποιούνται ακόμη περισσότερο, αφού τα ποσοστά ενίσχυσης για υλοποίηση δράσεων θα αυξηθούν, και οι διαδικασίες σύστασης και λειτουργίας των Οργανώσεων Παραγωγών θα απλουστευθούν.

Σε ότι αφορά την προβλεπόμενη μεταρρύθμιση της ΚΟΑ οίνου, καθοριστικό στοιχείο της αποτελεί η καλύτερη αξιοποίηση του προϋπολογισμού (ο οποίος αναμένεται να παραμείνει στα ίδια επίπεδα 1,3 δις €), και κατά συνέπεια η κατάργηση όλων των μη αποδοτικών μέτρων στήριξης της αγοράς (π.χ. διάφορες ενισχύσεις για απόσταξη και ιδιωτική αποθεματοποίηση, επιστροφές κατά την εξαγωγή κλπ.).

Ο τομέας των νωπών σταφυλιών, σταφίδας και οίνου, θα ενισχυθεί με την εφαρμογή των νέων Κοινών Οργανώσεων Αγοράς (Οπωροκηπευτικών και Οίνου), που προβλέπουν, μεταξύ άλλων, τρόπους διεύρυνσης των αγορών και αύξησης της κατανάλωσης. Ειδικότερα, τα πλεονεκτήματα και η δυναμική που προδιαγράφονται από την εφαρμογή των νέων ΚΟΑ είναι:

- να βελτιωθεί η ανταγωνιστικότητα του τομέα και ο προσανατολισμός του προς την αγορά, τόσο της Κοινότητας όσο και του εξωτερικού,
- να περιοριστούν, οι λόγω των κρίσεων, διακυμάνσεις του εισοδήματος των παραγωγών οπωροκηπευτικών,
- να εξισορροπηθεί η προσφορά με τη ζήτηση στον τομέα του οίνου,
- να διατηρηθούν οι καλύτερες παραδόσεις της οινοπαραγωγής ,
- να ενισχυθεί ο κοινωνικός ιστός των αγροτικών περιοχών,
- να συνεχιστούν οι προσπάθειες που καταβάλλονται ήδη στον τομέα για τη διαφύλαξη και την προστασία του περιβάλλοντος,

- να απλοποιηθούν και αν είναι δυνατόν να περιοριστούν οι διοικητικές διατυπώσεις για όλους τους ενδιαφερόμενους.

5. Στρατηγική για την ενδυνάμωση του τομέα

Με βάση τα προαναφερόμενα προβλήματα και τις προοπτικές του τομέα διαμορφώνεται μια στρατηγική, η οποία φιλοδοξεί να διατηρήσει τον τομέα σαν έναν από τους σημαντικότερους της πρωτογενούς παραγωγής, προσδίδοντας του την απαραίτητη ώθηση ώστε να καταστεί ακόμη πιο ανταγωνιστικός.

Για την επίτευξη του ανωτέρω στόχου αναφέρονται οι ακόλουθες κατευθυντήριες γραμμές:

5.1. Εκσυγχρονισμός γεωργικών εκμεταλλεύσεων - καλλιεργητικές πρακτικές

- Αναδιάρθρωση ποικιλιών αμπέλου με βάση τη ζήτηση της εγχώριας και διεθνούς αγοράς. Ειδικότερα προτείνονται:
  - Εκριζώσεις με την αρχή της επικουρικότητας του κράτους μέλους⁵
  - Ως προς τα επιτραπέζια σταφύλια, επέκταση της καλλιέργειας με νέες άσπερμες πρώιμες ποικιλίες, προσαρμοσμένες στις εδαφοκλιματικές συνθήκες της κάθε περιοχής, οι οποίες παρουσιάζουν μεγαλύτερη δυναμική (παραγωγή, ποιότητα) και έχουν μεγαλύτερη ζήτηση κυρίως στο Εξωτερικό (Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο κλπ.).
- Παραγωγή υγιούς και πιστοποιημένου πολλαπλασιαστικού υλικού, κυρίως ελληνικών ποικιλιών αμπέλου.
- Αντικατάσταση της αμπελοκαλλιέργειας και ιδιαίτερα των ποικιλιών παραγωγής σταφίδας (Κορινθιακή-Σουλτανίνα) με ποικιλίες αμπέλου για νωπή κατανάλωση. Εναλλακτική ξηρική καλλιέργεια είναι η ελαιοκαλλιέργεια.

5.2. Υποδομές πρωτογενή τομέα

- Μελέτη διεύρυνσης δυνατοτήτων και προϋποθέσεων αναδασμού γεωργικής γης, όπου είναι εφικτό.
- Ενισχύσεις των οινοποιείων για περιβαλλοντικά ορθή διαχείριση των αποβλήτων (κυρίως οινολασπών) που προέρχονται από την παραγωγική διαδικασία.

⁵ Σύμφωνα με τη νέα ΚΟΑ αμπελοοινικού τομέα

- Ίδρυση εργαστηρίων εδαφολογικών αναλύσεων σε κάθε Νομό.

5.3. Βελτίωση της προστιθέμενης αξίας - μεταποίηση - τυποποίηση

- Παροχή κινήτρων για τη δημιουργία οινοποιείων τοπικής εμβέλειας που θα αξιοποιούν την τοπική παραγωγή, με στόχο τη στήριξη των ορεινών και των νησιωτικών περιοχών της χώρας.
- Εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων οινοποιείων (κτηριακός - μηχανολογικός εξοπλισμός) για βελτίωση της ποιότητας και της ανταγωνιστικότητας των παραγομένων προϊόντων.
- Ίδρυση οινοποιείων, σε εξαιρετικές μόνο περιπτώσεις για την επεξεργασία σταφυλιών βιολογικής καλλιέργειας.
- Στον τομέα της μεταποίησης σταφίδας προτείνεται η παραγωγή προϊόντων μεγάλης προστιθέμενης αξίας (π.χ. σταφίδα με ξηρούς καρπούς (mix fruit) ή σταφίδα με άλλα φρούτα).

5.4. Συστήματα διαχείρισης ποιότητας

- Εφαρμογή Συστημάτων Ολοκληρωμένης Διαχείρισης της παραγωγής (κατά τα πρότυπα του ΟΠΕΓΕΠ και του πρωτοκόλλου "EUREPGAP") στον πρωτογενή τομέα της καλλιέργειας οινάμπελων, των επιτραπέζιων ποικιλιών και των ποικιλιών παραγωγής σταφίδας, κυρίως σε περιοχές που εμφανίζουν δυναμική, με στόχο την ορθή εφαρμογή διαχείρισης του εδάφους, φυτοπροστασίας, λίπανσης και τέλος συγκομιδής. Κατά αυτό τον τρόπο παράγονται ανταγωνιστικά προϊόντα, ασφαλή, ποιοτικά με σεβασμό στο περιβάλλον και στο ανθρώπινο δυναμικό, με στόχο την αειφορία και τη μείωση κόστους του παραγόμενου προϊόντος. Οι παραγωγοί που θα ενταχθούν στο σύστημα πιστοποίησης και συγκεκριμένα με το πρωτόκολλο της "EUREPGAP" και σύμφωνα με το πρότυπο IFS (International Food Standard), για τις εμπορικές εταιρείες, θα εξασφαλίσουν τις εξαγωγές τους στις μεγάλες εμπορικές αλυσίδες της Ε.Ε, δεδομένου ότι το "EUREPGAP" είναι το μόνο αναγνωρισμένο πρωτόκολλο σε όλη την ΕΕ.

5.5. Εμπόριο, προώθηση και προβολή

- Κοινή στρατηγική μάρκετινγκ με στόχο την προώθηση του ελληνικού κρασιού στην παγκόσμια αγορά.
- Ενίσχυση των φορέων παραγωγής και διακίνησης με στόχο την προβολή του προϊόντος σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Κατάρτιση Ολοκληρωμένων Επιχειρησιακών προγραμμάτων Οίνου (ΟΕΠΟ) με σκοπό την προώθηση των ελληνικών οίνων

στην εθνική, ευρωπαϊκή και διεθνή αγορά, και συμμετοχή των παραγωγών σε προγράμματα βελτίωσης της ποιότητας της παραγωγής τους.

- Ανάπτυξη εμπορικού σήματος και ετικέτας αντίληψης της ποιότητας (brand name).
- Σχεδιασμός και υλοποίηση προγραμμάτων από τον Ελληνικό Οργανισμό Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ) για την προώθηση του κρασιού στις διεθνείς αγορές.
- Αξιοποίηση παραδοσιακών χώρων (κελάρια, επισκέψιμα οινοποιία, κλπ.).
- Προβολή των κατά τόπους ποιοτικών οίνων (π.χ. Οίνος Μαρώνεια - Ισμαρικός Οίνος, Νεμέα κ.λπ.).
- Ένταξη της παραγωγικής διαδικασίας της αμπελοκαλλιέργειας στον τομέα του αγροτουρισμού.
- Δημιουργία ειδικών Θεματικών Πάρκων αναψυχής, ενημέρωσης σε γεωργικές εργασίες, παραδοσιακές μεθόδους παραγωγής και μεταποίησης αμπέλου σε κρασί.

5.6. Ενέργειες κατάρτισης - εκπαίδευσης - ενημέρωσης - συμβουλευτικές υπηρεσίες

- Προώθηση προγραμμάτων για εκμάθηση των βασικών καλλιεργητικών πρακτικών του αμπελιού, βιολογικής γεωργίας στο αμπέλι και μεθόδων ολοκληρωμένης διαχείρισης.
- Ενίσχυση δράσεων ανταλλαγής τεχνογνωσίας.
- Εκπαίδευση παραγωγών στην καλλιέργεια επιτραπέζιων ποικιλιών αμπέλου με λογότυπο ποιότητας.
- Εκπαίδευση των αγροτών σε ζητήματα αγροτικής πολιτικής και οικονομίας.
- Εκπαίδευση σε βασικές εφαρμογές Η/Υ και εξοικείωσή τους με αυτές.
- Ενημέρωση σχετικά με την παροχή ενισχύσεων για την υιοθέτηση γεωργικών μεθόδων φιλικών προς το περιβάλλον.
- Ενημέρωση για τα προγράμματα προώθησης που πραγματοποιούνται από τον Ελληνικό Οργανισμό Εξωτερικού Εμπορίου (ΟΠΕ), την Εθνική Διεπαγγελματική Οργάνωση Αμπέλου και Οίνου (ΕΔΟΑΟ) και το Υπ.Α.Α.Τ για την προώθηση του κρασιού στις διεθνείς αγορές.

5.7. Συμπράξεις - δικτυώσεις (clusters)

- Δικτύωση των επιχειρήσεων στα πλαίσια χαλαρών συνεργασιών και της δημιουργίας διεπαγγελματικών οργανώσεων ανά προϊόν.
- Συνενώσεις αγροτικών συνεταιρισμών, για τη δημιουργία βιώσιμων και ανταγωνιστικότερων σχημάτων.
- Προώθηση της συνεργασίας μεταξύ μεγάλων και μικρών οινοποιείων.

- Ενίσχυση για δημιουργία Ομάδων Παραγωγών και συνενώσεις αυτών.

5.8. Λοιπές δράσεις

- Υψηλότερο επίπεδο επενδύσεων για τη συλλογή και την επεξεργασία δεδομένων και την παρακολούθηση της εξέλιξης της αγοράς.
- Διατήρηση παραμέτρων παραγωγής που σχετίζονται με τις παραδοσιακές πρακτικές, τον ανθρώπινο παράγοντα αλλά και την ασφάλεια και προστασία του καταναλωτή από την παραπληροφόρηση
- Παραγωγή συμπυκνωμένου γλεύκους και συμπυκνωμένου ανακαθαρισμένου γλεύκους
- Αύξηση παραγωγής χυμού σταφυλής

5.9. Παρεμβάσεις στο νομικό πλαίσιο του οινικού τομέα

- Αλλαγή του ισχύοντος νομικού πλαισίου του οινικού τομέα ώστε να εναρμονιστεί με την κοινοτική νομοθεσία και να καταστεί πιο αποτελεσματική η λειτουργία των ελεγκτικών αρχών
- Συστηματικός έλεγχος των οινοποιητικών μονάδων και απογραφή αυτών, με στόχο την λειτουργία και παραγωγή προϊόντων σύμφωνα με τις διατάξεις της εθνικής και κοινοτικής νομοθεσίας.